

SLS 88

Fogat till SLS 88 i augusti 1987

212 88

Fogel f111 212 88 1 August 1987

SVENSKA RIKSDAGSGRUPPEN

00102 Riksdagen
Tel. 90-4321

Hej, Henry!

Här är något slags underliga originalmanuskript
av Otto Andersson.
Slit dem med hälsan.

Folger

SVENSKA RIKSDAGSGRUPPEN

0000 Riksdagen
Tel. 00-4301

Höj, Henry!

Här är något slags underliga originalmanuskript
av Otto Andersson.
Slit dem med hälsan.

Andersson

88

Andersen

88
The house

Bevættelse öfver stipendatursen till sidan Österbotten
sommaren 1903 af Otto Andersson

Bevættelse (h. ed.)

I början af augusti anlände jag till Österbotten
och borstade mig för den närmaste tiden i Uleleles.
Och det förste som var själfvallet, att uppmärksamma
fiolspela. Det har icke förnå, att jag dervid kunde
se en smula besöka, ty under min föregående resa
kunde jag hört att just i Uleleles skulle finnas många
goda fiolspela. Men jag dock att deras tid
tyvärr redan var förbi. Man visade mig till den
ende kvarlevande, Ismelsson-Ström eller "Riken-Matte"
som han i allmänhet kallas, ("Riken" kallas att
spela dilligt, oskönt) men man sade tillika att
hans spel var af svåröfaktigt värde emedan han
"begagnat sig mycket starkt", att han dock blifvit någon
viktig spelman. Han spelade dock för

en dag under hvilken jag tecknade upp 40 olika melodier
bland dem några rätt intressanta. Följande dag kom
han åter med 10 melodier till, hvilka han sade mig
he var "i de me" hela natten. Jag glädde mig öfver
dessa, som jag tyckte rika skönd och den höjde
betydligt mitt intresse, hvilket tidigare, uppmärks-
amt var litet i fallande.

Ismelsson-Ström var mig till den viktiga begre-
fande spelmannen Pärar Abram i Uleleles och denna

melodier, här det väl öfven hafva varit, som jag
hos den före fick upptecknade. Likväl erkände
han villigt att han icke på långt när var så
skicklig som hans lärarmästare. Otföreligt är
också denna intressanta melodia bort för alltid.

Beträffande ringdansarna bekräftades till
fullo det kända faktum, att bland dem en och
samma melodi i allmänhet har mycket större
utbredning än fallet är med öfriga danser.
De ringdansmelodier jag här påträffade

n. 4.

vars nämligen i det allra närmaste lika med de
samma är upptecknade. Från hela området blef
också antalet af dylika försvinnande litet, detta
hufvudsakligt beroende af mindre förhållande.

Sedan jag från några mindre betydande
spelmän tecknat upp ännu ett par tiotal me-
lodier, lämnade jag Uleåks efter omkring en
veckas dervaro.

Allt måste berde gällde Dundom.

Med staden (Wass) på blott par kilometers
afstånd, har denna lag gifvetvis icke lemnat
undgå, att blifva påverkad af stadslifvet
i allmänhet. Det oaktadt, påträffades där
ett och annat af synnerligt intresse. I hög
grad öfverraskande var den omständighet,
att de flesta af de polska hvilka här spel-
lades voro fullkomligt olika dem jag tidigare
tecknat upp i Uleåks, ehuru afståndet
mellan de båda socknarna är blott par mil.

Senare erfr jag, att detta icke är något vanligt.
Det synes som om de äldre melodierne haft.
s. 5.

mycket svårare att flytta än de nyare af hvilka
man ofta finner en och samma på vält skilda
orter.

I Solf fann jag blott ett par tiotal
af de nyare danserna. Där voro man heller
icke berättat om någon "storspelman".

På Bärgö där jag redan var bekant
från föregående år var "Böss-sme Karl"
den intressanteste mannen. Han som då han var
en smule "röd" påstod sig af ingen kunna öfver-
träffas. Det för honom karaktäristiska staccato-
spillet var det väl som inbillet sig väl honom
själf som andra, att han var en stor mästare.

I Petalax åter knöt sig intresset kring de
tre smederna - spelmannen "Juhanna" och
"Gammeldalén". - Karaktäristiskt är att sme-
derna åtminstone i söder Österbotten i all-
mänhet tillika äro fiolspelmän. - Den senare,
hvilken vid en läsning bar namn om sig,
att vara en vanligt skicklig fiolist, höfde
också tillfalla detta rykte. Det låg öfver
hans spel en klarhet och en

s. 6.

glans som förorenade på det högsta och för
honom fann man en öfver, att öfver i allmän-
spelmännens oöfverledda föredrag af sina enkla
melodier han förminnas af detta gudomliga

"något", som står med den verkliga konsten i
omedelbar föräning.

Det var en lycklig omständighet, att jag
på hemresan rikade tagen vägen genom Kristine-
stad. Där erfor jag nämligen, att Kristinestads
landförsamling, samt den närbelägna Lepp-
fränds socken för mig hade ett speciellt
intresse. Först hade jag funnit blott en
och annan manett och när hörde jag plötsligt,
att denna dans här ännu är i bruk och att
här finnes gamla spelen, hvilka spela en
mängd märkvärdiga melodier, alltså under resan
lopp allt i smitt stegrad intresse höjdes själv-
fallet ännu mer genom denna underhötelser
och jag kunde icke låta tillfället gå mig
ur händerne, utan reste omedelbart till Tjock-
en by nära Kristinestad,

s. 7.

där jag vistades något öfver en vecka och under hvilken
tid jag äfven gjorde besök i olika delar af Lepp-
fränd. Denne tid var den intressantaste under hela
resan. Till den mängd märkliga polska jag först
hade upptecknede erhöll jag här ett betydligt
tillskott. Framförallt de vunderfulla manetterne,
hvars förekomst i en sådan grannhet jag aldrig
förest hade ansett.

Såsom ett mycket anmärkningsvärt faktum bör
nämnes, att den manett som står i ärets samling
äro som mål och hvilken ännu allmänt brukas i

Heppfjerd och Tjock är ingenting mindre än
samma melodi som Bellman användt i Fredman
88 epistel "Moritz i afton står bän". Där
benämnes den öfver menett och valdtadt några
omå aforkelser är likheten omöjlig. - På
tal om Bellmans melodier säger emellertid den
svenske musikhistorikern H. Mankell i sin 1869
utgifna Musikhistorie II pag. 266

a. 8.

"I en del af de riddares skräme menetter, hvilka
utgjorde munken till Bellmans dikta, af den beskaf-
fandet som t. ex. "Moritz i afton står bän", "Fader
Berg i komet stöter", o. s. v. höras återljad från
längesedan förflutna tider till våra dagar. De
äro öfverlefvor ur för öfrigt glömda tonsättare
verk, t. ex. en Holz, Baur, Schwindel, Filtz, Edel-
man, Kappelt, o. fl." - Huru föräldrade den
nämnde historikerns insikten är äro, tade ett ut-
talande vidant som det öfvar ^{Litterade} dock
tilltvinga mig en viss uppmärksamhet. Det är
antagligt att författaren hade åtminstone något
faktum på hvilket han grundade sitt påstående.
Om man således antager att melodin härnär mig
från de källor Mankell nämner, blir frågan
den, på hvilka vägar densamma kommit det
när till de östbottniska bygderne. Vemst
till hands ligger det ju, att antaga det den
mett dit buren af Bellmans bröl-stämmings-
mettade ord,

n. 9.

men det finnes också många skäl att tvifla att
vi skulle varit fellet, t. ex. den hos Bellman
egendomliga sönderdelningen af melodien
och i synnerhet den omständigheten, att på ort
och ställe förekommer ingenslags tradition
om melodins ursprung, utan den säges helt
enkelt härstamma "från minnas tid".

Huru dunkel vissheten härvidlag är om
förefälle, är ett dylikt faktum af speciellt
intresse och utan tvifvel har melodiforska-
ren hört ett och annat att säga om vi.

Utförandet af de olika dansarna lyckades
jag tyvärr högst sällan få äro, dels emedan
de gamle dansarna flestades äro fullkomligt
glömda, dels också emedan under sommaren
de dagliga göromälen icke lämna någon tid
öfver för sammankomsten till dans. I Solf
arrangerades en gång en dans ankom för att
lätta mig på re,

n. 10.

men vi utblef spelmannen och några andra
stod ej till på, hvarför det ingenting blef af
hela tillställningen.

Västan i alla svenska socknar mellan Wasa
och Kristinestad hör man talas om så kallade
"öppnita" d. v. s. tillfällen då ungdomen kommer
tillsammans enkom för att leka. Dylika sam-
mankomsten icke vanligen hela nätter
och där består de äfven förplögnig. Men

hela ihop en mindre penningssumma löper
från boden bort som behöfs och hollar sedan
omt och dyck i stora grytor. Vid 'opposita'
förekomma mest pantlokar endast under fags-
vis dans. - De höra numera i allmänhet
till det föflutna; endast i Lappfjörd
och Tjock hafva de ännu bibehållits. På
närmaste ort var jag själv med vid ett
dylikt tillfälle.

Byns ungdom samlades i en bondstuga
elochan när tiden på kvällen. Flickorna
blidda i sina granna dräkter, alla.

n. 11.

fullkomligt lika till färg och mönster. Gossarna
också i högtidsställ. På spisen brunno
stora vedkubbar och skenet från hunden
upplyste hela rummet, men den spred
också trefnad den sprakande brasan. Hela
natten förgick under lekar och dans; först
mot morgonen skildes man, efter en angenäm
samvaro. De unga hönde sig mihande en
smula bundne i främlingars stilskep och
stämningen skulle väl nätt ännu högre,
om de varit för sig själva, men det var
dock ett tillfälle som gästerna (vi voro näm-
ligen två) rent skole glömma.

Dylika "opposita" betraktas af ungdomen
såsom högtidsstunder, oerhög högtidsstunder,
äro de också.

Umot slutet af septembar ankom jag,

efter några dagars uppehåll i Åbo, åkt till
Helsingfors.

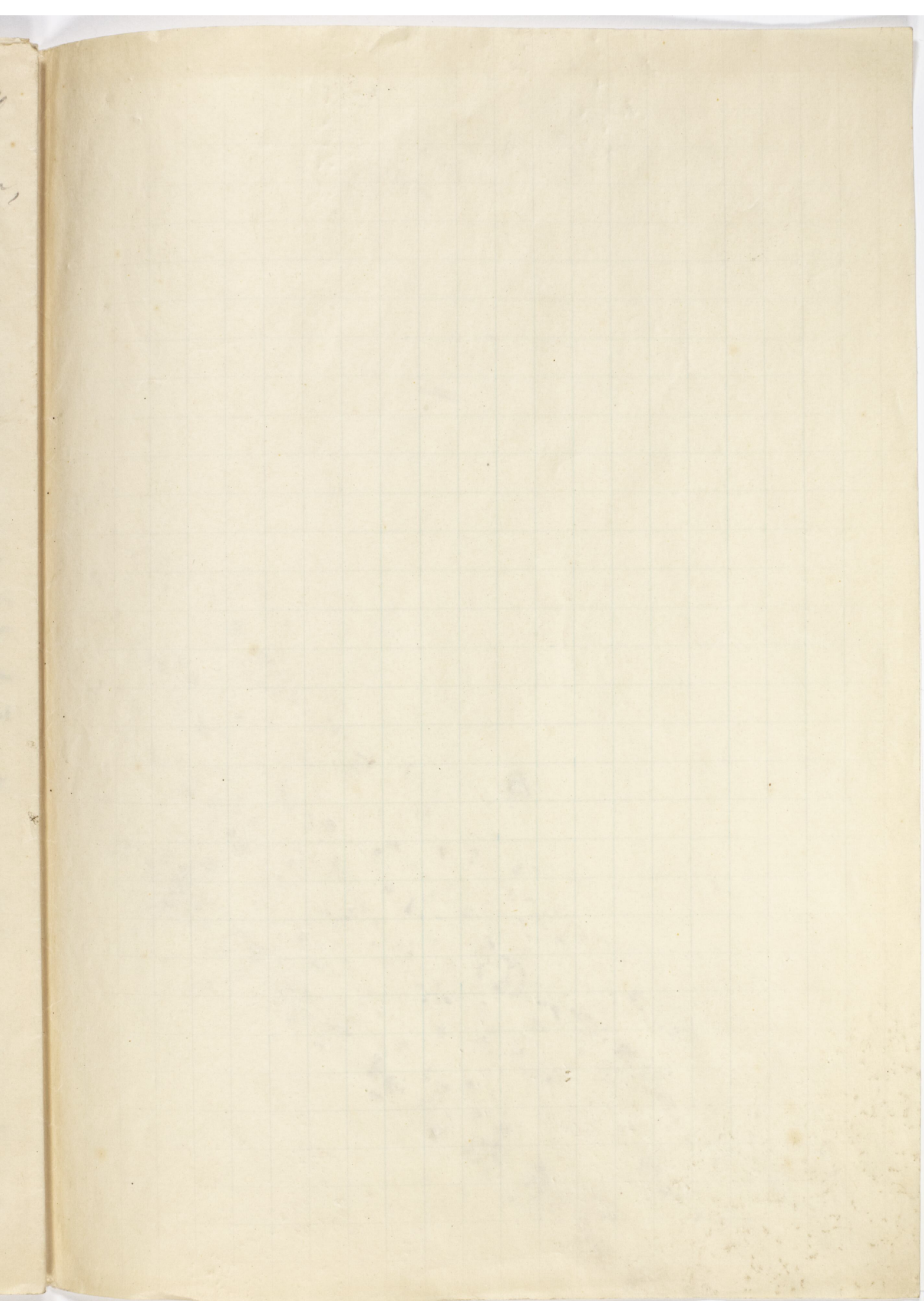
Den samling dansmelodier och sång leker,
som utgjorde resultatet af resan har jag
tidigare haft ären till

n. 72.

Löfdes Litteratursällskapet i Helsingfors.

Helsingfors i februari 1904

Otto Andersson

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side. The text appears to be organized into several lines or paragraphs, possibly containing names and dates.

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side. The text appears to be organized into several lines or paragraphs, possibly containing names and dates.

